GEMEENTE
UTRECHTSE HEUVELRUG

Raadsvoorstel

Datum vaststelling voorstel door het college 16 augustus 2022	Datum raadsvergadering 29 september 2022	Nummer raadsvoorstel 2022-040

Bijbehorend veld van de programmabegroting	Naam portefeuillehouder college / Initiatiefnemer raad
Openbare Ruimte en Milieu	A. Haaxma en G. Boonzaaijer

Wettelijke basis
Artikel 25 lid 2 Gemeentewet jo. artikel 5.1 lid 2 sub b Wet open overheid
Artikel 2 lid 1 en artikel 8 Bomenverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug 2022 en Herplantbeleid gemeente Utrechtse Heuvelrug 2010

Onderwerp
Herstelplan openbaar groen valwindschade

Samenvatting
Met het plan willen we bereiken dat de valwindschade aan het openbaar groen in het projectgebied wordt hersteld met inbegrip van kwaliteitsverbetering. Die kwaliteitsverbetering houdt in dat er veel aandacht is voor de groenstructuur van voor de valwind, de groeiplaatsverbetering van bomen, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Bijzondere aandacht is er voor het vergroenen van het kerkplein. Het plan biedt de ruimte voor twee burgerinitiatieven voor natuurspeelplaatsen. In de vertrouwelijke bijlage staat aangegeven wat de financiële consequenties zijn van het herstelplan.

Voorgesteld besluit
1. Het herstelplan voor de valwindschade “bomen van betekenis” vast te stellen;
2. Op grond van artikel 25 lid 2 Gemeentewet jo. artikel 5.1 lid 2 sub b Wet open overheid geheimhouding op te leggen, tot het moment van gunning, voor bijlage 3 (raming van de kosten beplantingsplan);
3. Het in de eerste bestuursrapportage 2022 al beschikbaar gestelde investeringskrediet te verhogen met maximaal € 314.000 en de daaruit voortvloeiende extra structurele kapitaallast van € 17.270 te dekken uit het begrotingssaldo dat daarvoor voldoende ruimte biedt;

4. De eventuele toekenning door het waterschap van een aanvullende subsidie van € 55.000 voor groeiplaatsverbetering volledig in mindering brengen op het investeringskrediet;
5. De begroting overeenkomstig de bijgevoegde begrotingswijziging te wijzigen.

Duurzaamheid
Speciaal aandacht is er voor groeiplaatsverbetering, klimaatadaptatie, biodiversiteit en inheemse bomen planten vanuit de eigen regio.

Werkgelegenheid

1. **Heeft het besluit gevolgen voor de werkgelegenheid?**
   De uitvoering van het plan wordt aanbesteed en niet zeker is of dat aan een lokale aannemer zal zijn. Kleine onderdelen kunnen in elk geval lokaal worden aanbesteed.
2. **Draagt het besluit bij aan het versterken van het vestigingsbeleid?**
   Nee
3. **Is social return toegepast om (oudere) werklozen aan het werk te helpen?**
   Maximaal 5% social return wordt toegepast op de aanneemsom.

Financiële consequenties / wijze van dekking
Investeringsbedrag
De voorlopige kosten van het feitelijke herstelplan voor met name Leersum Noord werden op basis van globale prognoses becijferd op een bedrag van € 1.074.000. In de eerste bestuursrapportage 2022 heeft u besloten voor dit bedrag een investeringskrediet beschikbaar te stellen. Vanuit de provincie werd voor dit herstelplan een bijdrage toegezegd van € 500.000. Dit bedrag van de provincie is in één keer als bijdrage in mindering gebracht op de omvang van de investering.

Naast het krediet van € 1.074.000 werd in de eerste bestuursrapportage nog een investeringskrediet van € 62.000 beschikbaar gesteld voor het aanplanten van 135 bomen in het overige deel van Leersum. Dit bedrag maakt in financiële zin geen onderdeel uit van dit voorstel zoals ook de kosten van nazorg geen onderdeel uitmaken van dit voorstel omdat voor deze laatste kosten bij de jaarrekening 2021 een voorziening is gevormd.

In dezelfde bestuursrapportage gaf het college van burgemeester en wethouders aan dat in de eerste helft van 2022 concreet zou worden uitgewerkt wat de herstelwerkzaamheden inhouden en welke definitieve raming van kosten daarbij hoort. Voor de uitvoering van het gehele herstelplan (planvorming en uitvoering) moeten wij op basis van alle definitieve berekeningen de raming verhogen tot maximaal € 1.478.000, een toename van € 404.000 ten opzichte van de eerdere raming in de eerste burap 2022. De hogere kosten worden vooral veroorzaakt door prijsstijgingen, de

keuze voor groeiplaatsverbetering, de verlaging van bermen en overige kosten zoals voor de al afgesloten planvorming, directievoering en toezicht en kosten zoals bijvoorbeeld voor het realiseren van natuurspeelplekken.

In het herstelplan zijn ook maatregelen opgenomen voor klimaatadaptatie, in totaal een bedrag van
€ 90.000. Voor deze maatregelen, het verlagen van bermen en het vergroenen van het Kerkplein, hebben we van het Waterschap de ambtelijke toezegging gekregen dat we hiervoor € 45.000 (=50% van het bedrag) aan subsidie ontvangen. Het gemeentelijk aandeel in deze kosten, eveneens € 45.000 dekken we uit het al beschikbare investeringskrediet dat voor de totale gemeente voor klimaatadaptatie beschikbaar is

Samenvattend bedraagt de definitieve raming van het herstelplan, na aftrek van het bedrag voor klimaatadaptatie, € 1.478.000 -/- € 90.000 = € 1.388.000. In de eerste bestuursrapportage is al een investeringskrediet beschikbaar gesteld van € 1.074.000. Aan uw raad wordt gevraagd een aanvullend investeringskrediet beschikbaar te stellen van maximaal € 314.000. Tevens wordt voorgesteld om de extra jaarlijkse (aflopende) kapitaallasten daarvan (in het eerste jaar € 17.270 (= rente € 4.710 + afschrijving € 12.560) ten laste te brengen van het begrotingssaldo.

Dekking moet ten laste van het begrotingssaldo plaats vinden omdat deze niet gevonden kan worden binnen de aanwezige budgetten welke bestemd zijn voor het beheer en (groot) onderhoud aan de openbare ruimte. Deze budgetten zijn immers genormeerd op basis van het vastgestelde kwaliteitsstructuurplan. De definitieve jaarlijkse kapitaallast (=rente en afschrijving) bedraagt na verhoging van het investeringskrediet in het eerste volledige jaar € 48.840 en loopt jaarlijks af.

Het waterschap stelt eventueel een subsidie beschikbaar van € 55.000 voor groeiplaatsverbetering van de bomen. Toekenning daarvan is echter niet zeker en daarom houden wij daar in deze kredietaanvraag nog geen rekening mee. Mocht het waterschap toch tot toekenning van deze subsidie overgaan dan brengen wij dit bedrag in mindering op het investeringskrediet en dat leidt in dat geval tot lagere kapitaallasten. Die toekenning wordt dan gerapporteerd in de eerstvolgende bestuursrapportage.

Eerdere raadsbesluiten
Via de eerste bestuursrapportage is een netto-investeringskrediet opgenomen van € 574.000.

Reacties van derden / communicatie
Het herstelplan is opgesteld door bureau Copijn in samenspraak met een gemeentelijke projectgroep. Voor inwoners en belanghebbenden is er uitgebreid de gelegenheid geweest om op

conceptversies te reageren. Een klankbordgroep[1] heeft meegedacht tijdens de planvorming. Hiernaast was er gelegenheid om met initiatieven te komen voor eigen ideeën. Uit de reacties blijkt dat er sprake is van een breed gedragen plan.
Belangrijke gesprekspunten waren:

- De variantkeuze voor de Lomboklaan waarbij uiteindelijk gekozen is voor een combinatie van groepsgewijs vervangen van vier beuken aan de zuidzijde van de laan door nieuwe aanplant met verderop alleen aanvullen met nieuwe bomen tussen de bestaande bomen. De laan geheel vervangen met nieuwe bomen kreeg nauwelijks steun en viel daarom af.
- Het advies van Bureau Copijn (bijlage 4) en de eigen ambtelijke dienst om te kiezen voor de aanplant van Lindebomen in plaats van Beuken aan de Lomboklaan leverde discussie op. Door inwoners is om een second opinion gevraagd. De second opinion onderschrijft het advies van bureau Copijn (zie bijlage 5) en de eigen ambtelijke dienst. Het voorstel voor het aanplanten van Lindebomen blijft dus gehandhaafd.
- Het vergroenen van het Kerkplein. De vergroening dient er voor om de nieuwe Lindebomen aldaar betere groeikansen te bieden en tegelijk voor een betere opname en infiltratie van overtollig regenwater. Dit plan kan rekenen op brede instemming omdat het veel kwaliteit toevoegt aan het kerkplein. Het plan verhoudt zich goed tot het bestaande gebruik als marktplaats.
- Het burgerinitiatief voor een herinneringsbos of dat van een natuurspeelplek bij de Tombelaan. Het eerste idee viel snel af door grote weerstand bij omwonenden. Het tweede idee ontmoette veel steun vanwege de wens voor een natuurspeelplek in Leersum Noord.
- Het aantrekkelijker maken van de provinciale weg. De breed gedeelde wens voor een sterke vergroening van de N225 wil de provincie op korte termijn niet honoreren. De weg is pas aan het einde van dit decennium aan groot onderhoud toe. Op dat moment kan uitbreiding van het groen aan de orde zijn. Evenwel blijft de wens voor snellere maatregelen overeind.
- Voor het vervolg is de nazorg voor de plaatsen waar geen bomen kunnen terugkeren van belang. Er komt dit najaar, na besluitvorming door de raad, een actie voor het planten van gemeentebomen in de tuinen van particulieren. Er zal speciale aandacht zijn voor vervangend groen in de bermen, inclusief de mogelijkheid voor het realiseren van bloemrijke bermen en de aanpak van water op straat na hevige regenval (klimaatadaptatie). Hiervoor zal een schouw plaatsvinden in het gehele projectgebied. In elk geval komt er aan heesters terug wat er eerst stond.

Voorts is het van belang te melden:

- De wens van een beperkte groep inwoners om géén bomen terug te planten daar waar het wel kon is niet gehonoreerd. Uitgangspunt is immers dat bomen terugkomen waar het echt kan. Het aantal plaatsen waar dat mogelijk was al beperkte en die worden dan ook ten volle benut.

[1] De klankbordgroep kent leden vanuit de Stichting Bomen voor Leersum, Vereniging Dorp en Natuur Amerongen – Leersum, Stichting Behoud Tombe van Nellestein en het Dorpsnetwerk.

- Na de valwind is het wildparkeren toegenomen en daarover zijn veel klachten binnengekomen. Daar waar eerst een grasberm was en die is kapot gereden komt die terug en daar waar eerst heesters waren komen die ook terug. Na het terugplanten van de bomen zal een schouw worden gehouden in het projectgebied om te bekijken waar aanvullende maatregelen getroffen worden. Er is een post van 15.000 euro opgenomen voor aanvullend toezicht op het parkeren gedurende vanaf de start van de uitvoering van het project.
- Onderdeel van het herstelplan is ook de bevordering van de biodiversiteit. Dit is voor de aanplant van de bomen uitgewerkt met de aanplant van verschillende soorten inheemse bomen. Daarbij is aandacht voor gebruik van genetisch materiaal uit de regio. Niet uitgewerkt is het onderdeel biodiversiteit van de bermvegetatie. Gezien de sterk uiteenlopende voorkeuren van inwoners voor bloemrijke bermen is een begrotingspost van 12.500 euro opgenomen om dit na de aanplant van de bomen uit te werken.
- Tot slot is er de wens van inwoners voor het leveren van een financiële bijdrage voor het aanplanten van een grotere maat boom. Die wens kan alleen worden gehonoreerd voor een hele straat. Het straatbeeld van groen vraagt immers om bomen van allemaal dezelfde grootte. Door de Stichting Bomen van Leersum wordt geld ingezameld. Afhankelijk van het resultaat daarvan gaan we over tot de aanschaf van een grotere maat van bomen.

Participatie

Het projectbudget voorziet in 15.000 euro aan middelen voor het uitvoeren van burgerinitiatieven. Dit heeft geleid tot breed gedragen voorstellen voor natuurspeelplaatsen in Leersum Zuid en Noord. De Stichting Leersumse Kids Fair wil die realiseren met speelmateriaal van valwindhout. Daarvoor wil zij zelf ook een financiële bijdrage leveren. Zo komt er enerzijds een educatieve herdenking aan de valwind die ook voor veel kinderen een ingrijpende ervaring was. En anderzijds krijgt het valwindhout een tweede leven. In samenwerking met Staatsbosbeheer, natuurkunstenaars, Stichting Bomen voor Leersum e.o. en de gemeente is er een plan om een natuurspeelplaats bij De Schakel en nabij de Tombelaan te realiseren.

Vervolgtraject

Na vaststelling door de raad doen wij het volgende:

a. Wij geven wij opdracht aan een aannemer het plan uit te voeren;
b. Wij gaan in gesprek met de initiatiefnemers voor natuurspeelplekken voor het realiseren van hun plannen;
c. Wij gaan in verder overleg met kabels- en leidingenexploitanten over het verleggen van een deel van het tracé aan de Lomboklaan;
d. Wij voeren vervolgoverleg met de provincie over de afstemming van de werkzaamheden die zij gaan uitvoeren aan de provinciale weg N255 in Leersum;
e. Wij gaan het plan voor het vergroenen van het kerkplein uitwerken met inbegrip van bestaande gebruiksfuncties (markt, fietsenrekken, omliggende winkels) en gebruikers;

f. Voor het vervolg gaan we in overleg met inwoners in het gebied over de specifieke invulling en de nazorg. Hierbij is ook aandacht voor het verhogen van de biodiversiteit met bloemrijke bermen;
g. Wij verzorgen de communicatie met omwonenden over het realiseren van het plan.

Bijlage(n):
1. Bijlage 1: Ontwerpnotitie: toelichting op de plankaart en de gemaakte keuzes
2. Bijlage 2: Plankaart: hierop staat de nieuwe situatie ingetekend
3. Bijlage 3: Raming van de kosten beplantingsplan (geheim)
4. Bijlage 4: Afwegingsnotitie keuze bomensoort Lomboklaan
5. Bijlage 5: Second opinion keuze bomensoort
6. Bijlage 6: Rapportage nulmeting: rapportage over de bevindingen van de gezondheid van de bomen en de staat van de groeiplaatsen. Hierbij ook vier bijlagen met kaarten
7. Bijlage 7: Plankaart met daarop te verlagen bermen

Nadere informatie te verkrijgen bij
Hans Olsthoorn, projectleider: hans.olsthoorn@heuvelrug.nl telefoonnummer 06-53811584
Germt Medema, ambtelijk opdrachtgever: germt.medema@heuvelrug.nl telefoonnummer 06-28236320

Toelichting op gevraagde beslissing
Aan het opstellen van het herstelplan voor het openbaar groen is het afgelopen half jaar gewerkt. Hiervoor is aan bureau Copijn opdracht gegeven en is er een projectleider ingehuurd. Met de planvorming is het volgende beoogd:
1. **Kwaliteitsherstel en waar mogelijk verbetering van het openbaar gebied**
   Hiervoor wordt een extern bureau ingehuurd met expertise op alle relevante terreinen.
2. **Brede maatschappelijke steun voor de gekozen inrichting**
   Extra inspanning vanuit de gemeente en het externe bureau op de communicatie met belanghebbenden en waar mogelijk en gewenst participatie in de planvorming of door concrete ideeën voor herstel (bv. bankjes plaatsen) te helpen realiseren.

De uitgangspunten van het op te stellen herstelplan zijn:
1. Het herstelplan betreft uitsluitend de openbare ruimte die in beheer is van de gemeente en dan in het zwaar getroffen gebied voornamelijk in Leersum Noord (zie ook de bijlage)[2].
2. Het herstelplan beoogt een integrale aanpak met als achterliggend doel om tot een kwaliteitsverbetering te komen van de openbare ruimte. Het gaat bij de kwaliteitsverbetering vooral om klimaatadaptatie (tegengaan wateroverlast, voorkomen van droogteschade en hittestress), bevorderen van biodiversiteit en natuurontwikkeling, duurzaamheid, cultuurhistorische aspecten en de ligging van kabels en leidingen.

[2] . In het overige deel van Leersum heeft de gemeente dit voorjaar al ongeveer 135 bomen aangeplant.

Voor een verdere toelichting van het plan zie de raadsinformatiebrief (zaaknummer 17863; verzonden op 6 juli jl.) en bijlage 1 (ontwerpnotitie bureau Copijn). Het herstelplan bestaat uit:

- Bijlage 1: Ontwerpnotitie: toelichting op de plankaart en de gemaakte keuzes
- Bijlage 2: Plankaart: hierop staat de nieuwe situatie ingetekend
- Bijlage 3: De kostenraming voor de uitvoering van het herstelplan

De overige bijlagen zijn achtergrondinformatie waarop het herstelplan is gebaseerd.

Bij dit herstelplan is samengewerkt met de provincie aangezien zij de provinciale weg door Leersum beheren. Het herstel van het openbaar groen in Leersum buiten het projectgebied is de afgelopen winter al ter hand genomen. Voor het herstel van de buitenplaatsen geldt een apart traject waarvoor de gemeente de subsidieregeling uitvoert namens de provincie. Staatsbosbeheer ontvangt financiële steun van de rijksoverheid voor de herstelwerkzaamheden.

Omdat is gestart met de aanbestedingsprocedure voor de uitvoering van het herstelplan, is het van belang de financiële consequenties van het aan te besteden werk op te nemen in een vertrouwelijke bijlage en geheim te houden. Geheimhouding eindigt op het moment van definitieve gunning aan de aannemer. De vroege start van de aanbesteding is van belang om al in het komende plantseizoen uit plan uit te voeren. De aanbesteding is onder voorwaarde van vaststelling van het herstelplan door de raad.